

TRIVNAÐUR ANNO 2030

Sambært verkætlanini Vestnorden Foresight skal vera bæði liviligt, fólkvøkstur og menning í Suðuroynni (myndin) og Sandoynni um 19 ár. - Tað krevur tíð, men eg vænti at okkurt fer at spyrjast burtur úr longu í heyst, sigur Bergmann Finnsson (innfeldur), ráðgevi í verkætlanini

»Eingin hevur tosað um, at »síðsti maður slökkir«, hóast tey kanska mangan eru vorðin skuffað av landsins myndugleikum og givnum lyftum

Í 2030 verður gott at búgva í Suðuroy

MENNING – Tað kann kanska undra mangan, at vit tosa um eina menningarætlan heilt fram til 2030. Sannleikin er, at tá ein soleiðis brýtur upp úr nýggjum, so krevur tað sína tíð at fáa alt at virka. Men eg ivist onga løtu í, at í 2030 eru vit komin rættiliga langt, sigur Bergmann Finnsson, ráðgevi í Vestnorden Foresight-ætlanini. Henda verkætlanin hevur til endamáls at menna útsett øki í Grønlandi og Íslandi, eins og Sandoy og Suðuroy. Hon er eitt samstarv ímillum Føroya Kommunufelag, kommunufeløgini í Íslandi og Grønlandi og granskingarstovnar í londunum.

Snorri Brend

– Tað er uppá ein máta so, at søgan endurtekur seg. Fyri nógvum árum síðani byrjaðu fólk at flyta av útoyggjunum og inn á meginøkið. Í dag er túrurin komin til tær stórru oyggjarnar, Sandoyinna og Suðuroynna, vísir Bergmann á.

Henda veruleika hava nógv longu sæð, men ikki eins mong gjørt nakað við. Men fólkin aftanfyrir Foresight-verkætlanina ynskja at vera framsíggin, og heldur taka smá stig, fyri at røkka hesum málinum.

Og nógv er at gera í hesum sambandi á teimum báðum sunnastu oyggjum okkara: Fólkatálið minkar; tey ungu flyta burtur; talið av kvinnum í burðarførum aldri minkar; fá stórv eru, og nær um eingi til útbúgvandi fólk; frítíðarmøguleikarnir eru smáir, og ringt er at koma til og frá.

Úti í teimum smáu samfeløgnum er ein harafrat í eini bíðistøðu, tí ein veit ikki, hvat til dømis hendir við tí kommunala bygnaðinum, um tey fáa ein undirsjóartunnil, um virki verða latin upp, um arbeiðspláss verða skapt ella líknandi. Tosað hevur verið bæði um ein Suðuroyargrunn og eina Suðuroyarætlan, men enn er langt á mál. Støðan er

hon, at so leingi sum ein bara bíðar, hendir einki.

– Vit hava eisini merkt tað á fólki, at tey eru á mangar mátar í hesi bíðistøðu. Tíbetur eru uppaftur onnur, sum ikki bara vilja sita og bíða, men sum vilja bróta upp um ermar og soleiðis skapa sína egnu framtíð - hon er ikki bara nakað sum kemur.

– Ein kann sjálvur vera við til at stýra henni, vísir hann á.

Síðsti maður slökkir

Hóast mong eru dapurtskygd um móguleikarnar hjá oyggjunum báðum at reisast aftur, fer framskygda verkætlanin til verka við góðum hugi.

Tey hava sett fyri, at røkka nøkrum realistiskum

málum fyri Sandoy og Suðuroy hesi komandi 19 árin: Í 2030 skal tað verða so, at tey ungu stóðast; barnafamiljurnar venda aftur, tí vinnumøguleikarnir eru vorðnir betri; tilboð til allar aldursbólkar skulu finnast, eins og trivnaðurin er í há-sæti.

– Eingin hevur tosað um, at »síðsti maður slökkir«, hóast tey kanska mangan eru vorðin skuffað av landsins myndugleikum og givnum lyftum. Men nú er so ein verkætlan sett í verk við tí fyri eyga at skapa attraktiv lokalsamfeløg, har fólk fara at trívast bæði í Sandoy og Suðuroy, slær Bergmann fast.

Við Foresight-verkætlanini ynskir ein at hyggja frameftir - so langt fram sum til 2030 - og finna fram til, hvat rættast er at gera. Tað serstaka er, at ein her ikki bert ger brúk av serfrøðingum, men hevur

Mugu samstarva

Eftir at hava viðgjørt hetta evnið lokalt, var tíðin nú komin at hava eina sonevnda tjóðarverkstovu, og varð henda hildin í farna mánaði við umboðum fyri vinnulívið, íverksetarar, ferðavinnu og onnur.

Eitt evnið var móguleikin at búa burturi og arbeiða í Havn, og eitt annað evni var móguleikin at kunna skapa nakað nýtt á oyggjunum báðum, soleiðis at tær kunnu verða bornar fram og vera í menning, eisini um 19 ár.

Eitt hugskot var, at fara inn í fólkaskúlan og kvøldskúlan at tosa um íverksetan, soleiðis at fólkaskúlin kann gerast ein meiri verkligur skúli eisini.

Enn er alt bara hugskot. Næsta stig-ið verður at fáa sett okkurt av hesum góðu hugskotunum í verk, í samstarvi við kommunurnar í økinum, vinnulívi og innan tað almenna.

- Ja, júst hetta við samstarvinum varð nógv tosað um. Vit eru bert 48.000 fólk og skulu vit koma nakra leið fram, er neyðugt at samstarva.

- Og gongst soleiðis sum vit vóna, kann okkurt av tí, vit hava tosað um, so smátt fara í gongd longu í heyst, greiðir Bergmann Finnsson frá.

spurt tey lokalu um, hvat tey halda.

Soleiðis vórðu hildnar verkstovur í Suðuroy og á Sandoynni seinasta vetur, har væl av fólki frá ferðavinnu, vinnulívi og øðrum áhuga-bólkum møttu upp og har ein, hóast alt fekk tikið nógv ymiskt fram, sum kann bota um ta negativu menningina, sum nú fer fram.

– Vit settu spurningin: »Hvat skal Sandoyggjin verða í 2030?« Hetta skuldi ikki vera ein ynskidreymur, men heldur eitt veruligt boð uppá, hvussu langt ein kann røkka við ávisum tiltøkum, og hvussu ein kemur hartil í góðum samstarvi, greiðir Bergmann íðin frá.

snorri@sosialurin.fo

Arbeiða heima hjá tí almenna

Ein forðing fyrir menning av Sandoy og Suðuroy er sjóvegis ferðasambandið, sum helst heldur mongum aftur í at vilja ferðast millum heim og arbeiði.

Henda trupulleikan hevur ein eisini tosað um í Foresight-verkætlanini, tí eingin ivi er um, at í okkara teldutøku verð ber saktans til at kunna

arbeiða heima í størri mun enn áður - tey sonevndu fjar-arbeiðsplássini.

– Vit tosaðu millum annað um, at um tú hevur eitt vitanarstarv ella ert í almennu fyrisitingini, so kann ein saktans arbeiða bæði 30 og 40 prosent av tíðini heima við hús. Og soleiðis kann ein suðringur hava arbeiðsstað sín í

Havn, hóast hann býr har suðuri, vísir Bergmann á.

Ein heilt annar móguleiki er so, at tá og um ein slík skipan fæst at virka, so kundi ein givið hesum fólki eitt ávíst stað at arbeiði í, soleiðis at tey kunnu njóta gott av vitanini og royndunum hjá hvørjum øðrum.